

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та спеціальної освіти»
(14 травня 2020 р.)

УДК 37(082)

Луцьк, 2020

ПОНЯТТЯ «ГОТОВНОСТІ» ДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИПУСКНИКІВ ЗВО

Актуальність. Результати опрацювання наукових джерел дозволяють вважати, що проблема готовності майбутніх випускників ЗВО до професійно-педагогічної діяльності перебуває у дискусійному стані, а саме поняття «готовності» потребує чіткої конкретизації. Серед науковців не існує однозначного розуміння сутності і функцій зазначеного поняття. Відмінності у визначенні поняття «готовності», мають місце у роботах багатьох авторів, і дозволяють акцентувати

суперечливість існуючих точок зору. Дискусійність проблеми готовності актуалізує необхідність теоретичного аналізу вказаного поняття та його компонентів.

Виклад основного матеріалу. Поняття «готовність» по-різному розглядається у науковій літературі. Це пов'язано із специфікою структури професійної діяльності. Готовність, як поняття, вживається для визначення діяльності, психологічного стану, пізнавальних, емоційних та волевих якостей особистості. На підставі аналізу наукових джерел, можна стверджувати, що готовність вивчається у різних науках.

Проблемою аналізу сутності поняття «готовності» займалися К. Дурай-Новакова та І. Красавін, які стверджують, що готовність є цілісним психічним явищем, яке характеризується інтеграцією знань та умінь, котрі необхідні для виконання певної конкретної діяльності. На думку авторів, готовність до діяльності не є вродженою. Стан готовності виникає в результаті набуття людиною досвіду, який базується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб у конкретному виді діяльності [2].

Вивченням особливостей готовності майбутніх випускників ЗВО до педагогічної діяльності займалися досить багато авторів, зокрема, М. Дьяченко, Л. Кандилович, Н. Кузьміна, К. Платонов. У їхніх дослідженнях готовність до педагогічної діяльності розглядається як складне, багатокомпонентне системне особистісне утворення. Компоненти у своїй сукупності зумовлюють успішне виконання конкретної роботи [3].

У контексті професійно-педагогічної діяльності, вважається, що найважливішим компонентом загальної структури готовності до педагогічної діяльності є саме її педагогічна спрямованість. До педагогічної спрямованості відноситься ставлення до педагогічної діяльності майбутнього випускника ЗВО, а також – це форма вияву педагогічних здібностей та нахилів, які виступають передумовою готовності [1; 3; 5, с. 110-116].

Розглядаючи структуру поняття готовності, потрібно сказати, що більша частина авторів розглядають готовність як специфічне явище, котре є інтегративним утворенням, що має складну, динамічну, багатокомпонентну структуру. Тому «готовність» до професійно-педагогічної діяльності у своїй структурі як компоненти має і психологічну готовність, і професійну підготовку. Ці

характеристики формують загальну готовність до професійно-педагогічної діяльності випускника ЗВО [5, с. 110-116].

Психологічна готовність, як компонент професійно-педагогічної готовності, трактується як ряд певних психологічних станів, які характеризуються такими особливостями як упевненість у своїх силах, прагнення до досягнення мети, оптимальне збудження, висока сталість нервових процесів, саморегуляція та самооцінка. Психологічний компонент професійно-педагогічної готовності включає також такі складові елементи [4, с. 93-96]:

- мотиваційний або орієнтаційний, суть якого полягає у знаннях та уявленнях про особливості, умови та вимоги діяльності;
- операційний, характеризується володінням способами та засобами, знаннями, навичками, вміннями, необхідними для здійснення діяльності;
- вольовий, включає в себе самоконтроль, самомотивація, вміння керувати своїми діями та станами;
- оціночний, полягає у самооцінці своєї підготовленості та відповідності отриманих результатів професійної діяльності із запланованими [4, с. 93-96].

Професійна підготовка, як компонент готовності до професійно-педагогічної діяльності випускників ЗВО, характеризується досить ефективним виконанням діяльності, яка передбачає виконання як головних завдань кожної професії, так і робочих моментів, певних функціональних обов'язків. Проявляється у позитивному ставленні до педагогічної праці, наявності певних психолого-педагогічних знань, умінь, навичок і здібностей, у моральній самостійності, здатності до творчості у вирішенні професійних завдань та наявності професійно-педагогічної спрямованості особистості. Сформованість належного рівня професійної підготовки до педагогічної діяльності визначає вміння адаптувати свою поведінку у тій чи іншій ситуації, а також вміння будувати процес педагогічного спілкування, котрий включає позитивне емоційне ставлення до діяльності і сформованість комунікативних умінь, педагогічних здібностей. Завершальним етапом професійної підготовки є формування професійних якостей, знань, умінь та навичок для практичної діяльності [1].

Розглядаючи зміст та сутність феномена готовності до професійної діяльності, більшість авторів дотримається поглядів, що готовність до професійної діяльності є вираженням направленості особистості на дану діяльність [1; 3; 4, с. 93-96]. Тому, ми вважаємо,

що готовність до професійно-педагогічної діяльності майбутніх випускників ЗВО, є складним процесом, який включає у себе такі компоненти як психологічна готовність та професійна підготовка, котрі, в свою чергу, теж мають характеристики, які відповідають за особистісний психологічний компонент готовності та за належну професійну підготовку. Це свідчить про те, що, готовність до професійної діяльності повинна формуватися під час навчання у ЗВО, але із обов'язковим врахуванням особистісного мотиваційного компонента студента.

Висновки. Згідно теоретичного аналізу поняття «готовності» нами визначено основні його характеристики та особливості щодо підготовки до професійно-педагогічної діяльності майбутніх випускників ЗВО. Готовність є складним інтегративним процесом, який включає в себе різні компоненти готовності: психологічний і професійний. Усі ці компоненти є взаємопов'язані між собою та формують загальну готовність до професійно-педагогічної діяльності майбутнього випускника ЗВО. Для формування готовності у випускників до професійно-педагогічної діяльності потрібно постійно розвивати їх психологічні, особистісні якості та підвищувати ефективність професійної підготовки.

Джерела та література

1. Дубасенюк О.А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності. Житомир, 2003. 192 с.
2. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : дисс. ... доктора пед. наук :13.00.01. М., 1983. 356 с.
3. Дьяченко М. И., Кандилович Л. А. Психологическая проблема готовности к деятельности. Минск: БГУ, 1976.
4. Лесик В. Формування у студентів психолого-педагогічної готовності до майбутньої професійно-трудової діяльності. *Гуманітарний вісник «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»* : зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2011. Вип. 22. С. 93-96
5. Спірін О. Компетентнісний підхід у проектуванні професійної підготовки вчителя інформатики. *Вища освіта України*. 2008. №1. С. 110-116.